

भिद्यमानमिवाशक्तस्त्रातमुन्यो नगो नगम् Dāc. 1, 40. पुष्पिताम्रगान् R. 2, 56, 6. VARĀH. BRH. S. 42 (43), 18. BRĪG. P. 4, 9, 13. 8, 5, 34. Pflanze überh. (viell. auch adj. der seinen Platz nicht verlässt, unbeweglich) im Gegensatz zu जङ्गम MBh. 12, 5730. — 3) Schlange. — 4) Sonne H. an. — Nach P. 6, 3, 77 und Vop. 26, 38 = 1. न + 1. ण sich nicht bewegend, seinen Platz nicht verlassend. — Vgl. ऋग.

नगज (नग + ज) 1) m. Elephant (in den Bergen geboren) ŚĪRAS. zu AK. 2, 8, 2. Vgl. नाग. — 2) f. ऋ eine best. Pflanze, = तुद्रपाषाणभेदा RĀGĀN. im ÇKDr.; vgl. नगभू.

नगणा f. N. einer Pflanze, *Cardiospermum Halicacabum* Ltn., RATNAM. im ÇKDr. Unsere Hdschr. liest नगा.

नगनदी (नग + न) f. N. pr. eines Flusses MBh. 27.

नगनन्दिनी (नग + न) f. die Gebirgstochter, Bein. der Durgā ÇABDAR. im ÇKDr.

नगपति (नग + प) m. der Fürst der Berge, der Himālaja TRĪK. 2, 3, 1.

नगभिद् (नग + भिद्) m. eine best. Pflanze (पाषाणभेदन) RĀGĀN. im ÇKDr. Nach WILS. auch Axt; nach ÇKDr. und WILS. ausserdem Bein. Indra's.

नगभू (नग + भू) m. eine best. Pflanze, = तुद्रपाषाणभेदा RĀGĀN. im ÇKDr. — Wohl eher f. wie नगजा.

नगरं gaṇa अस्मादि zu P. 4, 2, 80. 5, 2, 107, Vārt. 2. Das न wird in keinem comp. ण nach gaṇa तुभादि zu P. 8, 4, 39. n. und f. नगरी Stadt AK. 2, 2, 1. 3, 4, 35, 185. TRĪK. 3, 5, 21. H. 971. n.: नैतमृषिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् TAITT. ĀR. 1, 11, 18. 31, 4. KAUC. 141 (am Ende, in einer aufgehängten Stelle). M. 4, 107. 7, 121. 8, 287. 10, 54. Hip. 1, 1. N. 3, 41. 12, 69. R. 1, 1, 90. 31, 22. नगरे वा पुरे वापि 4, 16, 19. ÇĀK. 18, 22. VARĀH. BRH. S. 42 (43), 26. 43, 41. VID. 34. HIT. 4, 3. देवत MRĀKṢH. 11, 18. Am Ende eines adj. comp. f. ऋ HARIV. 2931. fg. Accent eines auf नगर ausgehenden comp. P. 6, 2, 89. नगरी f. M. 4, 213. N. 1, 22. 8, 24. MBh. 12, 134. R. 1, 1, 86. 5, 6. 6, 93, 12. MRĀKṢH. 116, 12. 121, 5. BHARTṚ. 3, 42. VID. 53. HIT. 27, 10. PRAB. 19, 8. Mehrere Städte in Indien heissen schlechtweg नगर. — Vgl. नगरिन्, नागर u. s. w.

नगरकाक (न + काक) m. eine Krähe in der Stadt, ein tadelnder bildlicher Ausdruck gaṇa पात्रसमितादि zu P. 2, 1, 48 und युक्तारोह्यादि zu 6, 2, 81. — Vgl. नगरवायस.

नगरकोटि (न + कोटि) N. pr. einer Oertlichkeit Verz. d. Oxf. H. 149, a, 30. Nagarcot, N. pr. einer Stadt am Fusse des Himālaja, REINAUD, Mém. sur l'Inde 74. 257.

नगरघात (न + घात) adj. eine Stadt zu Grunde richtend, von einem Elephanten PAT. zu P. 3, 2, 53. Nach ÇKDr. und WILS. m. Elephant. नगरघातक wohl Städtevernichter, neben ग्रामघातक und जनपदघातक VJUTP. 97.

नगरद्वार (न + द्वार) n. Stadthor R. 4, 9, 66. BHARTṚ. 1, 62. VARĀH. BRH. S. 2, 19.

नगरधनविकार (न + धन + वि) m. N. pr. eines buddh. Klosters, Vie de HIUEN-TSANG 102. Im Index statt dessen नगरधनसंधाराम.

नगरन्धकर (नगर + रन्ध + कर) m. Bein. Kārttikeja's (Bergspalter; vgl. u. क्रौञ्च 1, b) RAGH. 9, 2.

नगरपति (नगर + पति) m. Stadthaupt VJUTP. 95.

नगरपुर (न + पुर) n. N. pr. einer Stadt, ناکر پور bei REINAUD, Mém. sur l'Inde 333. Oder ist etwa नागर gemeint?

नगरमर्दिन् (न + म) m. N. pr. eines Mannes gaṇa बाह्यादि zu P. 4, 1, 96.

नगरमुस्ता f. zur Erklärung von नगरेत्या gebraucht im ÇKDr. — Vgl. नागरमुस्ता.

नगररत्ना (न + रत्ना) f. die Aufsicht über eine Stadt: रत्नाधिकृत der damit beauftragt ist MRĀKṢH. 148, 5.

नगररतिन् (न + र) m. Stadtwächter MRĀKṢH. 140, 17. KATHĀS. 10, 169. — Vgl. नगरीरतिन्.

नगरवायस (न + वा) m. = नगरकाक gaṇa पात्रसमितादि zu P. 2, 1, 48 und युक्तारोह्यादि zu 6, 2, 81.

नगरहार (न + हार) N. pr. eines Reiches HIUEN-TSANG I, 96. II, 302. fgg. LIA. III, 137, N. 5.

नगराधिकृत (न + अधि) m. Stadtvorgesetzter RĀGĀ-TAR. 6, 70.

नगराधिप (न + अधिप) m. Stadthaupt, Polizeimeister einer Stadt, Polizeileamter KATHĀS. 3, 49. 50.

नगराधिपति (न + अधिप) m. dass. KATHĀS. 10, 170. RĀGĀ-TAR. 6, 296.

नगराध्यक्ष (न + अध्यक्ष) m. Aufseher über eine Stadt HARIV. 8303.

नगराय् (von नगर), नगरायते den Anschein einer Stadt haben MBh. 9, 2162. HARIV. 3490.

नगरिन् (wie eben) m. N. pr. eines Mannes AIT. Bn. 3, 30.

नगरीय (wie eben) adj. zur Stadt gehörig, städtisch: लोक DHRĪTAS. 73, 19.

नगरीरतिन् (न + र) m. Stadtwächter MBh. 13, 6216. — Vgl. नगररतिन्.

नगरीवक (न + वक) m. Krähe (der Kranich der Stadt) TRĪK. 2, 5, 20.

नगरेत्या (नगर + उत्था) f. eine best. Pflanze, = नगरमुस्ता RĀGĀN. im ÇKDr. — Vgl. नागरेत्या.

नगरैकस् (नगर + ऐकस्) m. Stadtbewohner RĀGĀ-TAR. 2, 144.

नगरैषधि (नगर + ऐषधि) f. Musa sapientum (Kastanie), weil sie in der Nähe von Niederlassungen cultivirt wird, ÇABDAR. im ÇKDr.

नगवत् (von नग) adj. mit Bäumen versehen: (वनानि) प्रफुल्लनगवत्ति R. 5, 9, 6.

नगवाहन (नग + वा) adj. dessen Vehikel ein Berg ist, Beiw. Çiva's ÇIV.

नगस्वर्जपणी (von नग + स्वर्जप) f. ein best. Metrum, 4 Mal — — — ÇRUT. 14. COLEBR. Misc. Ess. II, 139 (III, 5).

नगाटन (नग + अटन) m. Affe (der auf den Bäumen Herumgehende) TRĪK. 2, 5, 6.

नगाधिप (नग + अधिप) m. der Fürst der Berge, der Himālaja ÇABDAR. im ÇKDr.

नगानिका, नगानी und नगालिका f. ein best. Metrum, 4 Mal — — — COLEBR. Misc. Ess. II, 138 (IV, 3).

नगारि (नग + अरि) m. N. pr. eines Mannes MBh. 4, 1294.

नगावास (नग + आवास) m. Pfau (Baumbewohner) H. 4, 188.

नगाश्रय (नग + श्रय) m. ein best. auf Bergen wachsendes Knollen- gewächs (कुस्तिकन्द) RĀGĀN. im ÇKDr.